

KLASİK EDEBİYAT ŞAİRİ EDİNCİKLİ RAVZÎ'NİN ŞİİRİNDE “SAĞDIÇ”LIK GELENEĞİ

Adnan UZUN¹

ÖZET

Sağdıçlık kavramı evlilik geleneklerimiz arasında önemli yer tutar. Sağdıçlık geleneğinin başlangıcı hakkında kesin bir fikir yürütmek zordur. Ancak en eski yazılı kaynaklarımız arasında yer alan Kaşgarlı Mahmut'un Divanü Lugâti't-Türk adlı eserinde ve Dede Korkut Hikâyeleri'nde “sağdıç” kelimesiyle karşılaşırız. Bu da geleneğin köklü bir geçmişe sahip olduğunu gösteriyor.

Sağdıçların düğündeki işlevleri; sağdıç olan kişilerin düğün esnasında her türlü hizmette yer aldığı görülmektedir. Gelinin sağdıçları, çeyizin serilmesi, gelinin hazırlanması, oyun oynanması, kına yakılması, kına yakıldıktan sonraki uygulamalar, düğün evine hizmet gibi konularda gelinin yanındadırlar. Erkeğin sağdıçları da, damadın hazırlanması, oyun oynama, çeyiz ve gelinin alınması, gelinin sağdıçlarına ve diğer kişilere bahşiş verilmesi, düğün yemeğinin hazırlanması, gerdek gecesi ve daha birçok konuda damadın yanında yer almaktadırlar. Sağdıçlık geleneği toplumumuzda bölgeden bölgeye, şehirden şehre bazı farklılıklar gösterse de günümüzde yaşamaya devam etmektedir.

Sağdıç kavramının Klasik edebiyatımızın XVI. Yüzyıl temsilcilerinden Edincikli Ravzî'nin şiirlerinde dört gazel şeklinde karşımıza çıkıyor.

Anahtar Kelimeler: *Klasik edebiyat, Edincikli Ravzî, Sağdıç, Güyegü, Damat.*

THE CLASSICAL LITERATURE POET "RIGHT" IN THE POETRY OF EDİNCİKLİ
RAVZÎ

ABSTRACT

The concept of groomsman has an important place among our marriage traditions. It is difficult to come up with a definitive idea about the beginning of the best man tradition. However, we encounter the word “groomsman” in the book of Divanü Lûgati't-Türk of Kaşgarlı Mahmut, which is one of our oldest written sources, and in Dede Korkut Stories. This shows that the tradition has a long history.

The functions of groomsman at the wedding; groomsman are seen to be involved in all kinds of services during the wedding. The bride's groomsman are next to the bride on issues such as laying the dowry,

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü. auzun@bandirma.edu.tr

preparing the bride, playing games, burning henna, applications after burning henna, and serving the wedding house. The man's groomsmen are also present in the preparation of the groom, playing games, taking the dowry and bride, giving tips to the bride's grooms and other people, preparing the wedding dinner, on the wedding night and on many other issues. Although the tradition of groomsman differs from region to region, from city to city in our society, it continues to live today.

Our classic literature of groomsman concept XVI. In the poems of Edincikli Ravzî, one of the representatives of the century, he appears in the form of four ghazals.

Keywords: *Classical literature, Edincikli Ravzî, Sağdıç, Güyegü, Damat.*

1. GİRİŞ

“Sağdıç” kelimesinin sözlüklerdeki karşılığı eski Türkçe, kökü belli olmayan, isim soylu bir kelime olarak “dost, düğünde güveye ve geline kılavuzluk eden kimse” anlamıyla verilir. (URL 1; Türkçe Sözlük, 1998) *Divanü Lûgati't-Türk*'te Kaşgarlı Mahmut; “sağdıç” kelimesini “sağdıç, dost” anlamlarıyla ele alır. (*Kaşgarlı Mahmud: I/ 455*). “Sevinç” sözcüğünün kullanımını örneklendirirken;

“Mende bulnur sewinç otı kadhgu atar

Karşı körüp sağdıç anı uçmak atar”

(Benim yanımda bir ot vardır, kayguyu giderir. Sağdıçım benim köşkü görerek cennet dedi.) (*Kaşgarlı Mahmud: III/ 374*) mısralarına yer verir.

Derleme Sözlüğü'nde ise “Yakın, candan arkadaş” ifadesinin yanında “besleme kız, ahretlik” olarak da yer almaktadır (Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü V, 2009: 3513). Abdülkadir İnan, “sağdıç kelimesinin Oğuz grubunda bugüne kadar düğün (evlenme) geleneğinde güveye arkadaşlık eden kimse” anlamıyla korunduğunu, 14. ve 15. asırlarda da bu anlamıyla kullanıldığını ve Oğuz boylarında “adaş” kelimesi yerine de kullanılmış olabileceğini belirtmektedir (İnan, 1998: 300). *Dede Korkut Kitabı*'nda da “sağdıç” kelimesine rastlanmaktadır. “Uşun Koca Oğlu Segrek Boyu”nda Segrek kardeşi Egrek’i kurtardıktan sonra iki kardeş birbirine sağdıç olmaktadır (Ergin, 2004: 233).

2. SAĞDIÇLIK GELENEĞİ VE ÇEŞİTLİ UYGULAMALAR

Balıkesir yöresinde çok yakın arkadaşlar birbirlerine “sağdıç” diye hitap etmektedirler. Sağdıç kelimesinin karşılığı olarak kullanılan diğer kelimeler düğünde hem gelinin hem de damadın sağdıcı olmaktadır. Damadın sağdıçları için “sağdıç” ifadesi kullanılırken gelinin sağdıçları için “ahret”, “kardeş”, “kardeş kız”, “sağdıç”, “kız beğçisi”, “neyip” gibi adlandırmalar tespit edilmiştir. Erzurum’da düğün başladığında ilk iş olarak kızın tarafı düğün hamamı hazırlar. Davetliler hamama toplandığında

Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi
Social Sciences Research Journal

DOI: 10.38120/banusad.1018046

BANÜSAD, 2021; 4(*BCS 21 Özel Sayısı*), 1-9

çalgılar çalınır, eğlenceler tertip edilir. Hamamın destgah tabir edilen mahalline bir halı serilerek gelin süslenmiş olduğu halde bu halı üzerine dayanır, sağında ve solunda biri kız diğeri erkek tarafından iki süslenmiş kız çocuğu yanında dururlar. Bu çocuklara sağdıç denilmektedir (Ayaz, 2021: 164), (Koşay, 1944: 130).

Sağdıçların düğünlerdeki görevleri arasında düğün esnasında her türlü hizmette yer almak, düğünün organizasyonunda damada yardımcı olmak ve mihmandarlık yapmak vardır. Gelin sağdıçları, çeyizin getirilmesi, sergilenmesi; gelinin süslenmesi, hazırlanması; kına yakılma işleminin ayarlanması, kına yakıldıktan sonraki seremoniler, düğün evinde gelen misafirlere hizmet gibi konularda gelinin en yakın yardımcılarıdır. Damat sağdıçları da, damadın tıraş edilmesi, giydirilmesi; çalgıcıların ayarlanması, oynanacak oyunların belirlenmesi, oynama; kız evinden çeyizin ve gelinin alınması; düğün yemeğinin hazırlanması, yemek sırasında hizmet yapılması; gelinin sağdıçlarına ve diğeri kişilere bahşış verilmesinde, gerdek gecesinde damadın odasına götürülmesi sırasındaki geleneksel uygulamaların tertibi ve daha birçok konuda damadın yanında yer almaktadırlar. Gelin ve damadın sağdıçları bu hizmetlerinin yanında gelin ve damada kimi zaman şaka yapmakta da geri durmamaktadırlar. Özellikle damada yapılan şakalar kimi zaman eziyet halini almaktadır. Bu ağır şakaların, evliliğin zorluğunu anlatmak için yapıldığı da düşünülebilir. Damadın sağdıçlarının yanında özellikle gelin alımı sırasında bayraktarların da yer aldığı görülmektedir. Bayraktarlar köyün gençlerinden oluşmakta ve genellikle sağdıçlar tarafından seçilmektedirler. Onlar gelin alımı sırasında bayrağı taşımakta ve sağdıçlara eşlik etmektedirler. Bu noktada sağdıçlarla birlikte mani söylemektedirler (Ayaz, 2021: 167).

Tarsus'ta, düğünde sağdıç oğlan kendisi seçer. İki tane sağdıç olur, bunlardan biri evli, diğeri bekârdır. Düğün bitene kadar sağdıçın görevi devam eder. Düğün boyunca sağdıç damadı öğütler. Gerdekten sonra sağdıç oğlanı yıkar, bayrağı indirir. Oğlanı damat tıraşına sağdıç götürür (Tarsus Alan Araştırmaları, 1998: 77).

Yörüklerde sağdıçlar, gelinden veya damattan sorumlu oldukları için gerdeğe girene kadar sürekli birlikte dirler. Damadın da bir evli, bir bekâr sağdıç; gelinin de evli bir sağdıç bulunur. Bekâr sağdıçın görevi damadın ayakkabısını beklemektir. Eğer bekâr sağdıç damadın ayakkabısını çaldırırsa, damadın, ayakkabıyı çalan kişiye bir ziyafet sözü vermesi gerekmektedir. Evli sağdıçlar ise gelin ve damada evliliğin ne olduğunu anlatmaktadırlar. Gerdek gecesini günü, çiftin doğacak ilk çocuklarının erkek olması için gelin ve damadın yatağının üzerinde erkek çocuk yuvarlanır. Yatsı namazından sonra damadın arkadaşları, damadı sırtına vurarak gerdeğe katarlar. Sağdıç da, damadı dayak yemekten kurtarmaya çalışır. Damat, gelinin yanına girince gelini konuşurmaya çalışır. Gelin konuşmazsa, "yüz görümlüğü" olarak bir takı takar ve gelinin duvağını açar. Gerdek öncesi damat ve gelin iki rekât namaz kırlarlar. O gece damadın sağdıçından haber gelene kadar gelinin annesi ve babası uyumazlar. Damadın sağdıç da

damat gerdekten çıkıp, silah atana kadar dışarda bekler. Damat silah attıktan sonra, sağdıç gelinin evine gider ve ailesine “Hayırlı olsun.” der. Gelinin anne ve babası bu haberdan sonra yatarlar. Damadın silah atmaması gelinin gerdekten yüzünün akıyla çıkamadığının işareti olduğundan hayra yorulmaz ve böyle bir durumla karşılaşıldığında sağdıç gelini babasının evine bırakır” (Kayabaşı, 2018/2: 88-89). “Yaşlılar kına evinde oturmaya devam ederken, damat ve sağdıç çalgıcıları da yanlarına alarak, bir başka evde kendileri için hazırlanmış olan sofraya giderler. Geç saatlere kadar yerler, içerler, eğlenirler (Kayabaşı, 2018/2: 85).

3. EDİNCİKLİ RAVZİ DİVANINDA SAĞDIÇ KAVRAMI

Klasik Türk edebiyatı şairleri düşünölenin aksine genelde kalıplaşmış, tekrar gibi görölen konular yanında sosyal hayata matuf, dönemin gelenek ve göreneklerini yansıtacak konulara da yer vermişlerdir. Çalışmamızda inceleyeceğimiz XVI. yüzyıl şairlerinden Ravzî’ye ait manzumede “sağdıç” kavramının ele alınış şeklini, döneminde ne tür anlamlar taşıdığını tespitte çalışacağız.

Ravzî, Balıkesir sınırları içinde yer alan Edincik’tendir, dönemin tezkirelerinde hakkında bilgi yoktur. İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Karesi Meşahiri* adlı eserine Edincikli şair olarak almıştır. Hayatı ve kişiliğine dair çoğu bilgiye divanındaki bilgi kırıntılarından ulaşılmaktadır. Düştüğü bazı tarihlerden veya divanındaki metinlerde geçen bazı isimlerden hareketle XVI. Yüzyılın ikinci yarısında doğduğı düşünölebilir. Kanuni Sultan Süleyman, II. Selim ve III. Mehmed dönemlerini görmüştür (Aydemir, 2017: 4).

Edincikli Ravzî’nin eserini incelediğimizde klasik divan muhteviyatı yanında farklı konulara da yer verdiğı görülür. Bu metinleri oluşturan on altı kasidenin ikisi tevhid, iki tanesi münacaat, bir adedi de Hz. Muhammed’in, dört halife ve peygamberin torunları Hasan ile Hüseyin’in övöldüğü na’t türündedir. İki adet kaside “cev” redifli olup döneminde yaşanan arpa kıtlığını anlatmakta ve kasideyi sunduğı kişilerden yardım beklentisini dile getirmektedir. İki kaside medhiye türündedir. Ayrıca “dede ve pilav” redifli iki kasidesi yanında ayrı kaldığı beldesine ve dostlarına duyduğı hasreti terennüm eden manzume dikkat çekicidir. “Üzredür” redifli kasidede kendisini överken, birkaç kasidesi hicviye türündedir ve ağır eleştiriler içermektedir.

Divanda farklı olarak değerlendirebileceğimiz mevzulardan biri de şairin dost ve ahbablarını isim veya lakaplarını vererek yâd ettiğı manzumelerdir.

Arnavutluk’un kuzeyinde yer alan Dukakin şehrini hiciv yollu anlattığı murabba ve Balıkesir’e bağılı Edincik kasabasını anlattığı muhammes kayda değer metinlerdir.

Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi

Social Sciences Research Journal

DOI: 10.38120/banusad.1018046

BANÜSAD, 2021; 4(BCS 21 Özel Sayısı), 1-9

Beş adet “kaya” redifli gazel, iki tane “avret” redifli gazel, iki adet “turun” redifli gazel Ravzî'nin ele aldığı konular hakkında fikir veren diğerk örneklerden birkaçıdır.

Yukarıda saymış olduğumuz konular yanında incelememizde esas aldığımız “sağdıç” redifli dört gazelde şairin yöresel gelenek ve göreneklere deyinmiş olması, yaşadığı döneme ışık tutması bakımından dikkate değer görülmektedir.

Ravzî'nin gazel nazım şekliyle ve “Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün” vezniyle yazdığı “sağdıç” redifli birinci metinde sağdıç ile damat arasındaki yakınlık ifade edilir. Ravzî'ye göre sağdıç ile damadın dostluğunda damat, sağdıç sayesinde itibarının arttığını düşünerek kendini değerli görür, öz güveni artar. Düğünün yapıldığı alan gelenek icabı süslenmiştir, davetliler güzel ve gösterişli kıyafetlerini giyerek meydanı şereflendirmişlerdir. Sağdıç bu zarafetin bir parçasıdır, damat ise neşeli haliyle gül fidanları arasında dolaşan bülbülü andırmaktadır. Sağdıçla damadın samimi dostluğu şaire Vâmık ile Azrâ'yı hatırlatır. Ay, ışığını güneşten alarak geceyi aydınlatır. Sağdıç, güneş gibi parlayarak etrafı aydınlatmakta, onun sayesinde damat da düğün gecesinin süsü olmaktadır. Nasıl ki gül ile bülbül gül bahçesinin vazgeçilmez unsuru ise öyle de sağdıç ve damat da düğün alayının birbirini tamamlayan önemli bir parçalarıdır. Damat kendi düğünü olması ve hayatında önemli yer tutan bir olay olan evliliğe adım atması hasebiyle mutluluktan uçmaktadır. Sağdıç da en yakın arkadaşının mutluluğunu görmesinden ve bu sevincin önemli bir parçası olmasından dolayı şen şakraklıdır.

1	Oldı dâmâd ile çün hem-ser ü hem-pâ sağdıç Oldı gûyâ güyegi Sidre vü Tûbâ sağdıç	“Sağdıç damat ile dost ve arkadaş oldu (da) damat (kendini) Sidre ve Tûbâ zannetti.”
2	Ne ‘aceb gülşen-i sūr olsa eger pür-zînet Gül-i nev-res güyegi bülbül-i şeydâ sağdıç	“Düğün gülşeni süslerle donansa da damat taze gülfidanı olsa, sağdıç da çılgın bülbül olsa yeridir.”
3	Biri birine eger ‘âşık olursa ne ‘aceb Oldı gûyâ güyegi Vâmık u ‘Azrâ sağdıç	“Sanki damat Vâmık, sağdıç da Azrâ oldu, birbirilerine âşık olsalar buna şaşmamak gerek.”
4	Meh-i tâbâna döner perde-i şebde güyegi Kalsa gün gibi ne tañ taşrada tenhâ sağdıç	“Damat geceleyin gökyüzünde parlayan aya döner, sağdıç güneş gibi dışarda tek başına kalsa bunda ayıplanacak ne var?” / “Sağdıç güneş gibi dışarda tek başına kaldığında damadın geceleyin gökyüzünde parlayan aya dönmesini ayıplamak gerek.”

Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi
Social Sciences Research Journal

DOI: 10.38120/banusad.1018046

BANÜSAD, 2021; 4(BCS 21 Özel Sayısı), 1-9

5	Bülbülâsâ güyegi şâd u ferah ey Ravzî Güle beñzer gülüp açılmada gûyâ sagdıç	“Ey Ravzî, damat bülbül gibi şen ve şakrak; sağdıç da gülüp açılmada sanki güle benziyor.”
---	---	---

(Aydemir, 2017: 198)

Yine “Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün” vezniyle yazılan “sağdıç” redifli ikinci gazelde sağdıçın damat için ne kadar önemli olduğunu belirtiyor. Ravzî’ye göre damat cesur ve yiğit ise, sağdıçın da gücü kuvveti yerindeyse, becerikliyse ikisi de tedirgin olmazlar, düğün merasimi ile ilgili endişe taşımazlar. Şayet damat tecrübesiz, beceriksiz, toy ve yetersiz ise sağdıç ne kadar yiğit ve becerikli olursa olsun, damat için yapacağı bir şey yoktur. İkisi birbirini tamamlayan unsurlardır.

1	Güyegi merd-i cihân olsa te(ü)vânâ sagdıç Vehme düşmez güyegi gam yimez aslâ sagdıç	“Damat âlemin bahadırı, sağdıç (da âlemin en) güçlüsü olsa; damat yersiz korkuya kapılmaz, sağdıç da üzülmez, kederlenmez.”
2	Ger yigit hoş olup olursa eger yancuk Boş iş becermez güyegi n’eylesin aña sagdıç	“Damadın torbası boş, iş beceremez ise, sağdıç ne kadar hoş ve yiğit olsa da (damat için) elinden bir şey gelmez.”
3	Serv (ü) ‘ar‘aruñla karşı salınur gülşende Geldiler bir yire dâmâd ile gûyâ sagdıç	“Damat ile sağdıç gülşende yan yana geldiler, sanki servi ile dağ servisi beraber salınarak yürürler.”
4	Niçe gün halvet ider taşraya çıkmaz güyegi Eger olursa aña mürşid-i dâna sagdıç	“Sağdıç eğer damada akıl hocası olursa, damat daha kaç gün (yeni gelinle) baş başa kalır da dışarıya çıkmaz.”
5	Sürse dâmâd n’ola zevk u safâ ey Ravzî ‘İşret esbâbını hep itdi müheyyâ sagdıç	“Ey Ravzî, sağdıç zevk ve eğlence sebeplerini hep hazırladı, damat zevk ü sefa sürse yeridir.”

(Aydemir, 2017: 198)

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün veznindeki diğer gazelde ise şair; damat için padişah, sağdıç için paşa benzetmesinde bulunuyor. Paşa padişahın en iyi yardımcısıdır; eli, ayağı, gözü ve kulağıdır. Düğünün asıl unsurları olan damat ve sağdıç düğünü yönetmekte ve yönlendirmektedirler, dolayısıyla davetliler de onlara tabidir. Her ikisi de sevimlilikleriyle düğün meclisinin tadı tuzudurlar. Birinin eksikliği düğünün anlamını yitirmesine neden olacaktır. Damatla sağdıç arasındaki uyum gül-gonca uyumunu hatırlatırken bir taraftan da tezyinat çağrışımı meydana getirmektedir. Damat ve sağdıç meclisin süsüdür. Bütün davetlilerin gözü damatla sağdıç üzerindedir. Zarafetleri, yiğitlikleri, giyim kuşamlarıyla davetlileri hayran bırakırlar.

Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi
Social Sciences Research Journal

DOI: 10.38120/banusad.1018046

BANÜSAD, 2021; 4(BCS 21 Özel Sayısı), 1-9

1	Güyegi pâdişeh olmuş aña pâşâ sağdıç Ehl-i 'işret güyegi halka temâşâ sağdıç	"Damat padişah, sağdıç da ona paşa olmuş; damat eğlence ve safa ehli, sağdıç da onun izleyicisi olmuş."
2	Ser-fürû eylemede halk-ı cihân her birine Oldı dâmâd meger Rüstem ü Dârâ sağdıç	"Damat sanki Rüstem, sağdıç da Dârâ oldu; âlem halkı her birine boyun eğmekte."
3	Bezm-i ehl-i dil arasında görûn kim güyegi Oldı pâlûde-i ter sükkeri halvâ sağdıç	"Görün ki damat ahbap meclisinde taze pâlûze tatlısı, sağdıç da helvâ şekeri oldu."
4	Bülbülâsâ n'ola feryâd u figân itse gönül Gül-i ra'nâ güyegi gonca-i zîbâ sağdıç	"Damat hoş görünüşlü bir gül, sağdıç da süslü bir gonca (yı andırıyor); gönül bülbül gibi feryad ü figan etse ne olur ki..."
5	Her gören 'âşık olursa ne 'aceb ey Ravzî Güyegi tâze cevân dil-ber-i ra'nâ sağdıç	"Ey Ravzî, damat civan bir delikanlı, sağdıçsa göz alıcı bir dilber; her gören âşık olursa hayret etmeyin."

(Aydemir, 2017: 198-199)

Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün veznindeki "sağdıç" redifli son gazelde ise şair; damat ve sağdıç çeşitli benzetmelerle tasvir eder. Ravzî'ye göre damat şen şakrak öten bülbül iken sağdıç da güldür. Zira şiirimizde bülbül ve gül birbirini bütünleyen ayrılmaz ikilidir. Diğer benzetmede ise damat gönül çeken bir akarsu iken sağdıç yürüyen servi ağacıdır. Birinci beyitteki benzetmeler Klasik şiirimizde hem "âşık-maşûk" mazmunu hem de "gülşen" mazmunu için kullanılan ayrılmaz nitelemelerdir. Damat giyimi kuşamı ve düğündeki neşesiyle tıpkı bir güneş gibi parlamakta, sağdıç da yine aynı şekilde ay gibi ışıltılar saçarak biri düğün meclisinin gündüzünü, diğeri gecesini aydınlatmaktadır. Damat bütün düğün davetlilerine ziyafet verdi, sağdıçtan beklenen de fakirlere yardımda bulunmasıdır. Böylece bu beyitte dönem geleneklerinde sağdıçın görevlerinden biri ortaya çıkıyor. Damat düğününü yaparak mutlu bir şekilde arzusuna ulaştı. Beyitte "Güyegi devlet ile itdi murâdın hâsıl" ifadeleriyle gelinle damadın halveti de düşünülebilir. Zira sağdıçın bir görevi de halvetin gerçekleşip gerçekleşmediğini damattan öğrenmesidir. Mahrem görülen böyle bir konunun şahidi de sağdıçtır. Artık damadın keyfine diyecek yoktur, gönlünce eğlenirken sağdıca düşen en yakın arkadaşı damadın bu mutluluğunu izlemek ve paylaşmaktır.

1	Güyegi bülbül-i gûyâ gül-i handân sağdıç Cûy-ı dil-cû güyegi serv-i hırâmân sağdıç	"Damat konuşan bülbül, sağdıç ise güler yüzlü bir gül; damat gönül çeken bir akarsu, sağdıçsa yürüyen bir servi."
---	---	---

Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi
Social Sciences Research Journal

DOI: 10.38120/banusad.1018046

BANÜSAD, 2021; 4(BCS 21 Özel Sayısı), 1-9

2	Bezm-i sūr olsa ‘aceb mi gice gündüz rūşen Güyegi mihr-i münevver meh-i tâbân sağdıç	“Damat ışılıtlı güneş, sağdıç ise parlayan bir ay; düğün meclisinin gece gündüz aydınlık olmasına şaşmamak gerek.”
3	Ser-be-ser ‘âlemi hep itdi ziyâfet güyegi Fukarâya demidür eylese ihsân sağdıç	“Damat baştanbaşa herkese ziyâfet verdi; sağdıçın da fakirlere yardımda bulunmasının vaktidir.”
4	Güyegi devlet ile itdi murâdın hâsıl Ger güvâh ister iseñ şâhid-i bürhân sağdıç	“Damat mutlulukla arzusuna ulaştı; buna şahit istersen sağdıç apaçık bir delildir.”
5	Zevk u ‘işretde yaraşur güyegi ey Ravzî Eyle sen ‘âlemi şimdengirü seyrân sağdıç	“Ey Ravzî, zevk ve eğlencede damat yaraşır; (ey) sağdıç bundan sonra sen âlemi seyret.”

(Aydemir, 2017: 199)

4. SONUÇ

Kimi yörelerde dost, arkadaş anlamlarında kullanımı olsa da “sağdıç/sağdıçlık” kavramı genellikle evlilik ve düğünle ilgili geleneklerle ilişkilidir. Sağdıç, evlilik sürecinin ve düğünlerin vazgeçilmez parçasıdır. Damadın en yakını, dostu ve düğün süresince en önemli yardımcısıdır. Edincikli Ravzî de “sağdıç” redifli dört adet gazelinde bu geleneğin önemli figürü olan sağdıç kavramını işlemiş. Ancak Ravzi, konunun geleneksel yönünü açıklayıcı bilgilere, sağdıçlığın ne olduğu, nasıl olduğu gibi ayrıntılara yer vermemiştir. Şair daha ziyade düğün esnasında damatla sağdıç arasındaki dayanışma ve uyumu çeşitli tasvir ve benzetmelerle ifadeye çalışmıştır.

KAYNAKÇA:

Ayaz, B. (2021) “Kardeşten Öte (Sanal Akrabalık İlişkilerine Halkbilimsel Bir Yaklaşım: Balıkesir Örneği)”, Çanakkale: Paradigma Akademi Yayınevi.

Ergin, M. (2004) “Dede Korkut Kitabı I” 5. Baskı, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

İnan, A. (1998) “Adaş ve Sağdıç Kelimelerinin En Eski Anlamları, Makaleler ve İncelemeler”, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

“Kaşgarlı Mahmut, Divanü Lûgati’t-Türk” (1985) (çeviren: Besim Atalay), Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları 523.

Kayabaşı, R. G. (2018) “Bahşış Yörüklerinde Evlilik ile İlgili Âdet ve İnanmalar” (DOI: 10.22559/folklor.299 folklor/edebiyat, cilt:24, sayı:94, /2 Folkway and Beliefs About Marriage in Bahşış Yoruks)

Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi
Social Sciences Research Journal

DOI: 10.38120/banusad.1018046

BANÜSAD, 2021; 4(*BCS 21 Özel Sayısı*), 1-9

Koşay, H. Z. (1944) “Türkiye Düğünleri Üzerine Mukayeseli Malzeme” Ankara: Maarif Matbaası.

Ravzî, “Divan ” (2017) (Hazırlayan: Dr. Yaşar AYDEMİR) Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları www.kulturturizm.gov.trhttp://ekitap.kulturturizm.gov.tr (Erişim Tarihi: 20.09.2021)

“Tarsus Alan Araştırmaları” (1998) Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

“Türkçe Sözlük” (1998) Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

İnternet Kaynakları:

URL 1 <http://lugatim.com/s/SA%C4%9EDI%C3%87> (Erişim Tarihi 29.11.2021)